

Saloisten kirkon ympäristön asemakaava

Asemakaava Ak 251

OAS-VAIHEEN PALAUTE JA VASTINEET

Palautteen pohjalta tehtävät vastineen mukaiset muutokset kaava-asiakirjoihin kuvataan kaava-selostuksen asianomaisessa kohdassa.

1 Lausunnot

Saapuneet lausunnot	pvm
Oulun museo- ja tiedekeskus, arkeologinen kulttuuriperintö	22.9.2025
Oulun museo- ja tiedekeskus, rakennettu kulttuuriympäristö	18.9.2025
Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos	9.9.2025
Fingrid	11.9.2025

1.1 Oulun museo- ja tiedekeskus

Arkeologinen kulttuuriperintö

Arkeologian osalta Oulun museo- ja tiedekeskus lausui seuraavasti: Aluetta on osin inventoitu SSAB:n tehdasalueen inventoinnissa vuonna 2022 (Mikroliitti Oy) ja SSAB:n voimajohto-hankkeen yhteydessä vuonna 2022 (Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu). Suunnittelualueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Alueella kuitenkin sijaitsee muuna kulttuuriperintökohteena oleva Saloisten pappila (Mikkellä) (kohdetunnus 1000046045), joka on historiallinen pappilan paikka. Lisäksi alueella sijaitsee historiallisten esineiden löytöpaikat Vanhan pappilan pelto (1000046703, sinetti- tai kuvasor-mus) ja Saloisten pappila (Mikkellä) 2 (1000053562, hopeinen nappi). Saloisten vanha kirkko rakennettiin 1490-luvun lopulla Kirkkoluodolle, ja kirkko siirrettiin vuonna 1622 nykyiselle paikalleen. Saloisten pappilasta tiedetään, että sen kunnostustyöt aloitettiin isovihan jälkeen 1722 alkaen. Pihapiirin nykyisistä rakennuksista vanhin on peräisin vuodelta 1799.

Suojelullisesti autioituneet vanhojen pappiloiden paikat ovat muinaismuistolain rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä, samoin edelleen käytössä olevien pappiloiden pihapiirissä sijait-sevat vanhat rakennusjäännökset. Tiedossa ei kuitenkaan ole, onko pihapiirissä säilynyt kiin-teäksi muinaisjäännökseksi tulkittavia maanalaisia rakenteita ja kulttuurikerroksia. Jotta

mahdolliset vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön voidaan arvioida, on Oulun museo- ja tiedekeskus edellyttänyt tehtäväksi pappilan alueella kajoavan arkeologisen koekaivauksen. Tutkimustavasta ja laajuudesta on keskusteltu toimijoiden kanssa käydyssä työneuvottelussa 8.9.2025. Tutkimuksessa on otettava huomioon mahdollisuus, että alueella on monen ikäistä rakennuskantaa, ja että rakennukset ovat voineet sijaita jokseenkin samoilla paikoilla. Tällöin vanhimmat rakenteet voivat olla myöhempien rakennusten/rakenteiden alla. Selvityksen tarkoituksena ei ole pelkästään päällimmäisten, mahdollisesti varsin nuorten rakenteiden olemassaolon to-teaminen ja dokumentointi, vaan tärkeintä olisi selvittää alueen vanhimpien kerrostumien ja rakenteiden olemassaolo. Arkeologinen inventointi tulee suorittaa noudattaen Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita, jotka löytyvät Museoviraston verkkosivulta: <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus>. Kyseiseltä sivulta löytyvät myös ohjeet arkeologisten kenttätöiden tilaamiseksi sekä luettelo arkeologisia kenttätöitä suorittavista kaupallisista toimijoista. Muinaismuistolain (295/1963) 15 §:n perusteella hankkeen toteuttaja vastaa arkeologisten tutkimusten kustannuksista. Selvityksen raportti tulee toimittaa Oulun museo- ja tiedekeskuslaille.

Oulun museo- ja tiedekeskuslalla ei ole muuta huomautettavaa Saloisten kirkon ympäristön asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

1.1.1 Vastine

Kaavan laadinnan yhteydessä alueelle tehdään museon lausunnossaan edellyttämän arkeologisen koekaivauksen maastotyöt on tehty lokakuun 2025 lopussa. Inventoinnin raportti valmistuu kaavan ehdotusvaiheeseen.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Oulun museo- ja tiedekeskuslalla totesi, että museolla ei ole huomautettavaa Saloisten kirkon ympäristön asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

1.1.2 Vastine

Merkitään tiedoksi.

1.2 Jokilaaksojen pelastuslaitos

Pelastusviranomaisen on tutustunut aineistoon ja toteaa, ettei kaavoituksen tässä vaiheessa ole huomautettavaa. Pelastusviranomaisen antaa lausuntonsa asemakaavaluonnoksesta.

1.2.1 Vastine

Merkitään tiedoksi.

1.3 Fingrid

Fingrid ei lausu asemakaavasta Saloisten kirkon ympäristö (Ak 251). Kyseisellä asemakaava-alueella ei ole Fingridin voimajohtoja eikä muita toimintoja.

1.3.1 Vastine

Merkittään tiedoksi.

2 Mieli piteet

Saapuneet mieli piteet	pvm
Mieli pite 1: Yksityishenkilö	21.9.2025
Mieli pite 2: Yksityishenkilö	30.10.2025
Mieli pite 3: Yksityishenkilö	1.11.2025
Mieli pite 4: Saloisten Kotiseutu- ja Museoyhdistys Ry	29.9.2025

Jätettyjen mieli piteiden tekstejä on lyhennetty ja muokattu luettavuuden lisäämiseksi. Yksilöiviä tietoja on poistettu, esim. henkilötiedot.

2.1 Mieli pite 1: Yksityishenkilö

Saloisten pappiloiden ympäristöä ei saa muuttaa eikä hävittää nyt eikä tulevaisuudessa. Kyseinen miljöö on meille elintärkeää retkeilyaluetta ja ympäristö on täynnä muistoja ja sen vuoksi todella rakas. Alueella on tärkeitä luontoarvokin. Alueella on nähnyt harvinainen koi-vuhiiri. Seutu on myös mielestäni kohtuullisen hyvää lintualuetta. Olen havainnut siellä mm. jalohaikaran, pikkulepinkäisiä, pikkusiepon, sepelrastaan, piekanan, mehiläishaukan, viirupöllön, merikotkia, viitakerttusia, kirjosiipikäpylintuja, pohjantikan jne. Pyydän, älkää tuhotko sitä vähäistä luontoa mitä siinä enää on jäljellä.

2.1.1 Vastine

Mieli pite huomioidaan kaavan laadinnassa mahdollisuuksien mukaan. Pappilan pihapiiriin ei kaavassa olla esittämässä muuttuvaa maankäyttöä. Pappilan ja SSAB:n väliselle metsäalueelle kaava mahdollistaa suojavallin rakentamisen, jonka yhteydessä alueelta tullaan kaatamaan jonkin verran puustoa.

2.2 Mielipide 2: Yksityishenkilö

Haluan ottaa kantaa kaavoitukseen koskien Saloisten pappilan ympäristöä. Vastustan pappiloiden siirtoa nykyiseltä paikaltaan historiattomalle paikalle eikä sitä saa jättää kaavaan auki, että niiden siirto olisi mahdollista tulevaisuudessa.

2.2.1 Vastine

Pappilan siirrosta päättää Raahen seurakunta. Asemakaavaluonnos on laadittu niin, että pappilan rakennukset voivat säilyä nykyisellä paikalla tai ne on mahdollista siirtää kirkon ja hautausmaan yhteyteen. Museoviranomainen lausuu omalta osaltaan rakennusten siirron mahdollisuudesta.

2.3 Mielipide 3: Yksityishenkilö

Haluan ilmaista vahvan vastustukseni Saloisten pappilan mahdolliselle siirtämiselle nyt ja tulevaisuudessa. Pappila on tärkeä osa Saloisten kirkonmäen historiallista ja kulttuurisesti arvokasta kokonaisuutta. Sen sijainti suhteessa kirkkoon, kellotapuliiin ja kirkkopuistoon on olennainen osa alueen alkuperäistä miljöötä ja sen merkitystä. Rakennuksen siirtäminen rikkoisi tämän kokonaisuuden ja heikentäisi alueen kulttuurihistoriallista arvoa.

Alueella on lisäksi todettu muinaisjäännöksiä, mikä kertoo sen pitkästä asutushistoriasta ja arvokkaasta kulttuuriperinnöstä. Pappilan paikalla on ollut pappila todistetusti keskiajalta lähtien, mikä tekee sen nykyisestä sijainnista erityisen merkityksellisen. Pappilarakennukset tulisi kunnostaa ja säilyttää niiden alkuperäisillä paikoillaan, joissa ne ovat olleet vuosisatojen ajan osana alueen hengellistä ja yhteisöllistä historiaa.

Tämä paikka on minulle ja monille muille raahelaisille tärkeä osa identiteettiä ja paikallishistoriaa. Toivon, että asemakaavatyössä kunnioitetaan alueen kulttuuriperintöä, muinaisjäännöksiä sekä paikallisten ihmisten kiintymystä Saloisten kirkonmäkeen ja pappilaan. On tärkeää, että pappila säilyy nykyisellä paikallaan osana tätä ainutlaatuista ja historiallisen kerroksellista kokonaisuutta tuleville sukupolville.

Lisäksi muistutan, että muinaismuistolain (295/1963) mukaan kaikki kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muinaisjäännöksiä, joiden suojeleminen on lakisääteistä. Samoin maankäyttö- ja rakennuslain 54 § edellyttää, että asemakaava on laadittava siten, että rakennettua ja luonnonympäristöä vaalitaan, eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää. Näiden lakien ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti pappilan ja sen ympäristön kulttuurihistorialliset arvot tulee säilyttää muuttumattomina.

2.3.1 Vastine

Pappilan siirrosta päättää Raahen seurakunta. Asemakaavaluonnos on laadittu niin, että pappilan rakennukset voivat säilyä nykyisellä paikalla tai ne on mahdollista siirtää kirkon ja hautausmaan yhteyteen. Museoviranomainen lausuu omalta osaltaan rakennusten siirron mahdollisuudesta.

2.4 Mielipide 4: Saloisten Kotiseutu- ja Museoyhdistys Ry

Tässä ko. kaavaehdotuksessa ei tarvitse varata uutta sijoituspaikkaa Saloisten Pappilan vanhoille rakennuksille. Tärkein peruste rakennusten säilyttämisestä nykyisellä paikallaan on juuri alkuperäisyys. Pappilamme on maakuntamme vanhin alkuperäisellä keskiaikaisella paikallaan oleva pappila. Pappila ilman rakennuksia ei ole enää pappila, vaan pelkkä arkeologinen kohde eli tasainen kenttä. Rakennukset siirrettyinä mihin tahansa toiseen paikkaan menettävät kulttuurihistoriallisen merkityksensä. Eheänä kokonaisuutena pappilamme pihapiireineen ja kulttuurimaisemineen on arvokas kulttuuriperintökohde ja vieläpä maakuntamme vanhin sellainen. SSAB:lla ei ole enää tarvetta pappilan alueen suhteen. Heillä on suunnitelmassa rakentaa tehtaan ja pappilan väliin meluvalli, joka vähentää ratkaisevasti melua pappilan pihapiirissä. Liitteinä Kirkkohallituksen täysistuntokokouksen päätös 23.8.2023 sekä edellisen siirtoaikkeen yhteydessä keräämämme adressi Saloisten Pappilan rakennusten jättämisestä nykyiselle paikalleen.

2.4.1 Vastine

Pappilan siirrosta päättää Raahen seurakunta. Asemakaavaluonnos on laadittu niin, että pappilan rakennukset voivat säilyä nykyisellä paikalla tai ne on mahdollista siirtää kirkon ja hautausmaan yhteyteen. Museoviranomainen lausuu omalta osaltaan rakennusten siirron mahdollisuudesta.